

การเคลื่อนย้ายทางพื้นที่และความเสี่ยงด้านสุขภาพ
ของคณงานในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ

ธรรมา บัวคำศรี

การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภูมิศาสตร์

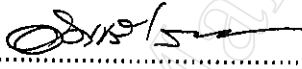
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มกราคม 2540

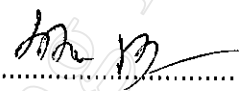
การเคลื่อนย้ายทางพื้นที่และความเสี่ยงด้านสุขภาพ
ของแรงงานในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ

ธารา บัวคำศรี

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภูมิศาสตร์

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

..... ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัญชลี สิงหนตร-ธนาท

..... กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นิตยา ประพุทธนิตติสาร

..... กรรมการ
ดร. สันธิฐิตา กาญจนพันธ์ุ

7 มกราคม 2540

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

หลายต่อหลายครั้ง ท่ามกลางกองหนังสือและข้อมูล ผู้เขียนรู้สึกขัดแย้งในการใช้เหตุผล และความเป็นกลางทางวิชาการ อธิบายเรื่องราวอันอ่อนไหว ทั้งเต็มไปด้วยอารมณ์ความรู้สึก ของกลุ่มบุคคลผู้ประสบชะตากรรมจากสิ่งที่เรียกกันว่า ความสมเหตุสมผลทางวิทยาศาสตร์ ตลอดระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมา สภาวะดังกล่าว ประทศสังสรรค์ภายในกระแสสำนักอยู่เนื่อง ๆ ทำให้ผู้เขียนคิดว่า ในโลกของการค้นคว้าวิจัยทางสังคม ตนเองอ่อนเยาว์เหลือเกิน และหากปราศจากบุคคลผู้ทรงความหมายจำนวนมากที่เตือนให้ผู้เขียนมีสติ รู้เท่าทัน หลอกล่อมให้ผู้เขียนเต็มวัยทางอารมณ์และความคิด และสั่งสมความชัดเจน การทำงานชิ้นนี้มีโอกาสสำเร็จลงได้เลย

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัญชลี สิงหนตร-ฤนาท คุณครูผู้มีส่วนสำคัญยิ่งในการฝึกฝนให้ผู้เขียนเข้าถึงโลกของการค้นคว้าวิจัยและปฏิบัติการทางสังคมในบทบาทอันเหมาะสมด้วยมุกตลกขบขันที่มีต่อผู้เขียนเสมอมา ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิตยา ประพุกนิตินิสาร และ ดร.สันธิจิตา กาญจนพันธ์ุ ท่านทั้งสองให้คำปรึกษา ข้อคิด และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการทำงานนี้มาโดยตลอด รวมถึงคณาจารย์ในภาควิชาภูมิศาสตร์ที่ถ่ายทอดวิชาความรู้ และติดตามความก้าวหน้าของงานด้วยความห่วงใย

ขอขอบคุณอาจารย์หมอรพรพรรณ เมธาติลกกุล ผู้ประสบชะตากรรมไม่ต่างไปจากผู้ป่วยจากสารพิษที่เธอให้การดูแลรักษา ซึ่งผู้เขียนเข้าไปรบกวนเวลาทำงานอยู่หลายครั้ง, รองศาสตราจารย์ ดร. สุรัชย์ หวันแก้ว ซึ่งมีส่วนให้ผู้เขียนเดินทางลอดอุโมงค์ขุนตาลมาสู่ลำพูนเป็นครั้งแรกเมื่อหลายปีก่อน และทันตแพทย์อุทัยวรรณ กาญจนกามล ซึ่งให้ความช่วยเหลือ และเสนอกรอบการวิเคราะห์ปัญหาที่ลำพูนให้กับผู้เขียน

ชีวิตที่ *หละปุ่น* ผู้เขียนได้รับความเอื้ออาทรดูจญาติมิตรสหายจากกัลยาณมิตรหลายท่าน คุณกัลยา-วีระศักดิ์ ยอดระบำ, คุณมยุรีย์ เตวียะและครอบครัว, คุณจุลพร นันทพานิช, แม่แก้ว ไนโชติ และคุณจรรยา คำปันนา ซึ่งช่วยให้ผู้เขียนมีช่องทางเข้าสู่ประเด็นที่ละเอียดอ่อนลุ่มเสี่ยงของลำพูน ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้เขียนขอขอบคุณผู้ช่วยวิจัยทั้ง 4 คน คือ น้องจูน, น้องตึก, น้องจอย และน้องอู๋ ซึ่งทำงานอย่างอุตสาหะและทำให้ผู้เขียนเรียนรู้และเข้าใจชีวิตกรรมกรยุคใหม่ในระดับหนึ่ง ขอขอบคุณ คุณไพบุลย์ เสงสุวรรณ ช่วยวิเคราะห์ข้อมูลและตรวจทานต้นฉบับ เกน เอนโด, คาซึฮิโกะ โอคาโมโตะ, คุณเนตรดาว แพทย์กุล, และคุณกมล สุทิน ที่ผู้เขียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และ Spencer Willmoth ซึ่งตรวจทานและแก้บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

ขอขอบคุณมูลนิธิวิชาชีพที่มอบทุนในการศึกษาเล่าเรียน ตลอดระยะเวลาของการปฏิบัติงานภาคสนาม ขอขอบคุณ คุณภิรมย์ คล้ายจินดา ซึ่งทำให้ผู้เขียนได้รับความอนุเคราะห์ด้านเงินทุน จากองค์การแอทร์เดชมอ นอกจากนี้ หลวงพี่ศิริวัฒน์แห่งวัดดอยแม่สลอง, คุณเดือนใจ ดีเทศน์ และ วิเชียร อ้นประเสริฐ กับเพื่อนผองน้องพี่อีกหลายคน ซึ่งผู้เขียนขอภัยที่มีโอกาสเอยนามได้ทั้งหมด ต่างช่วยเหลือดูแลในยามยากเสมอมา

ขอบคุณพ่อ - แม่เอียง, หลวงตา สำหรับความรักและเอื้ออาทร น้องสาวและน้องชายทั้ง 5 คน คือกรรณา - นลินี - ธิบัติ - ตาล - ทราย ผู้เป็นพี่ขพันธ์แห่งการต่อสู้ และ คุณประณีตญา ศรีเทพ ที่ให้กำลังใจ เข้าใจ และทำให้ผู้เขียนกลับสู่ความเป็นจริง

ระหว่างการคร่ำเคร่งอยู่กับตัวหนังสือ คุณยายบุญมา หาญชนะ ผู้เลี้ยงดูผู้เขียนมาแต่วัยเยาว์ และคุณบุญวน บัวคำศรี จากไปอย่างเจ็บเขิบโดยมิได้รำลา หากการศึกษานี้มีคุณประโยชน์อยู่บ้าง ขออุทิศแด่ท่านทั้งสอง ส่วนผลในเชิงลบใด ๆ ที่เกิดขึ้น ผู้เขียนน้อมรับไว้

ขอขอบคุณคนหนุ่มสาวทุกคนที่ปรากฏเป็นนามสมมุติในการศึกษานี้ แม้ว่า สถานการณ์ชีวิตของเธอและเขามีอาจแทนภาพคนงานจำนวนมหาศาลได้ทั้งหมด สำหรับผู้เขียน นี่คือภาพสะท้อนของความเสียดที่มีมนุษย์ด้วยกันเองก่อขึ้นในยุคอุตสาหกรรม มุมมองของพวกเขาคือช่องทางหนึ่งที่น่าไปสู่การปรับปรุงคุณภาพชีวิตโดยรวม การปฏิบัติการทางสังคม และการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในโอกาสต่อไป

เมื่อบทสุดท้ายจบลง ผู้เขียนจาก *ทะเลบุญ* มานานแล้ว ภาพชีวิตและการเปลี่ยนแปลงบนผืนดินในโอบกอดของภูเขาและแม่น้ำ คือ ความทรงจำ คือ แรงบันดาลใจให้สำรวจ ทบทวน และไตร่ตรองปรากฏการณ์ชีวิตและสังคม ผู้เขียนมิได้ประสงค์ให้งานชิ้นนี้ เป็นบทสรุปโศกนาฏกรรมที่ล้าพูน เพราะโศกนาฏกรรมทั้งหลาย ต่างบอกเล่าตัวเองโดยบริบูรณ์แล้ว

ธารา บัวคำศรี